

70 GODINA TEHNIČKE KULTURE OD NARODNE TEHNIKE DO ZAJEDNICE TEHNIČKE KULTURE VALPOVO-BELIŠĆE (1948.-2018.)

Referat inženjera Dragana Mileca, počasnog predsjednika Zajednice tehničke kulture Valpovo–Belišće povodom svečanog obilježavanja 70. godina organiziranog rada i djelovanja tehničke kulture, održanog u Hotelu Villa Valpovo 18.prosinca 2018.

Dame i gospodo, uvaženi gosti, štovani ljubitelji tehničke kulture.

Čast mi je, zadovoljstvo i jedinstvena povlastica što vas mogu pozdraviti u ime slavljenice Zajednice tehničke kulture Valpovo-Belišće i svoje osobno ime, u ulozi počasnog predsjednika Zajednice tehničke kulture Valpovo-Belišće.

Hvala vam na odazivu, hvala što ste došli u velikom broju i što će te svojom osobom uveličati našu zajedničku svečanost. Nadam se da ćemo danas svi skupa podijeliti radost ovog svečanog susreta:

70 GODINA TEHNIČKE KULTURE ZAJEDNICE TEHNIČKE KULTURE VALPOVO-BELIŠĆE

Zajednica tehničke kulture Valpovo-Belišće, velika obitelj koju danas čine 9 udruga tehničke kulture, CTK i informatička škola s ukupno više od 800 članova s područja bivše „Valpovštine“, ove godine obilježava 70 godina organiziranog rada i djelovanja u tehničkoj kulturi.

Ususret 70. rođendanu, a u čast naših članova, ljubitelja tehnike i tehničke kulture, ovu smo svečanost, kao krunu slavljenici, pripremili zbog javnosti ali i zbog povijesne istine jer želimo javno predočiti život i rad udruga tehničke kulture i oteti zaboravu uspomenu na sve one najvažnije činjenice i događaje, a prije svega i zaslužne pojedince koji su u daljnjoj i bližoj prošlosti, dakako i danas, pridonosili i još pridonose stvaralaštvu, kao pojedinci ili kroz sustav udruga, u cilju unaprjeđivanja i promicanja tehničke kulture. Dakle, zbog svih onih ljudi koji su bili, jesu, ili će tek postati sudionici u tehničkoj kulturi na prostorima gradova Valpova, Belišća i općina Petrijevci i Bizovac.

Svjесni smo činjenice, da nije ništa s nama počelo, neće ni završiti. Mi živimo i radimo u ovome razdoblju i moramo odgovarati izazovu ovoga vremena, imajući na umu, da su naši prethodnici stvorili temelje i konstrukciju kako bismo mogli nastaviti gdje su oni stali a sve naše stvoreno bit će novi temelj za one koji nastavljaju iza nas.

Da ne bude previše lirski, ali ne smijemo ni emociju zanemariti, srce zaigra kad danas gledam naše članove, doduše većinu u zrelim godinama, a koje nismo imali prigodu često viđati. Iz različitih razloga razišli smo se na sve četiri strane svijeta, bliže ili dalje, ali gle čuda, danas smo opet zajedno, neka nas energija vraća na izvore. To je nevidljiva nit koja spaja ovaj svijet tehnike i ma gdje bili mi se odmah prepoznajemo i okupljamo, mi smo tu.

Svima vama jedno veliko hvala jer ste u svom vremenu dali ili dajete ono što ste znali ili znate, ono što je bilo ili je realno sada moguće.

Među nama su ljudi, autoriteti iz različitih područja, mnogi pojedinci koji su obilježili zadnja desetljeća u tehnici i tehničkoj kulturi, među nama su osobe koje su dograđivale svoja znanja i autoritet u zapadnoj civilizaciji, među nama su oni koji su sada najaktivniji i sjajno obavljaju naš posao u tehničkoj kulturi, među nama su najmlađi ali već s prvim državnim i svjetskim

rezultatima, među nama su strukovni i hijerarhijski autoriteti iz gradova Valpova i Belišća, Županije Osječko-baranjske, ZTK-OBŽ i Hrvatske zajednice tehničke kulture.

Obljetnica je prigoda koja nalaže javno iznošenje i vrednovanje cjelokupne povijesne razvojne retrospektive i postignuća, pojedinaca i kolektiviteta u tehnici i tehničkoj kulturi.

U tom smislu pripremili smo i Zahvalnice pojedincima i udrugama kao dokument jednog vremena, kao javno priznanje i zahvalu za izniman doprinos razvoju i promicanju tehničke kulture, za sve, sve učinjeno ali satkano u jednoj jedinoj riječi koju vam dugujemo a to je HVALA!

Bitna konstanta djelovanja udruga i prednika Hrvatske zajednice tehničke kulture bilo je njegovanje i podizanje razine tehničke kulture, te omogućivanje izražavanja stvaralačkih sposobnosti pojedinaca i kolektiviteta tragom zasade hrvatskih preporoditelja koji su zapisali: „Narod koji posvoji znanost, osigurao je budućnost, skinuo okove ropstva, oprostio se od gospodstva tuđeg, stupio u red svjetskih vlasti.“

Udruge tehničke kulture, kroz modele udruživanja, neprocjenjivo su pridonijele izražavanju, razvoju i potvrđivanju sklonosti i sposobnosti, znanja i vještina važnih za svagdašnji život i rad, profesionalnom usmjeravanju, osposobljavanju ili stjecanju dodatnog znanja i vještina, poticanju i formiranju inovativnosti, poduzetništva i racionalnog pristupa stvarnosti, te ostvarivanju prava čovjeka na slobodno interesno (nestranačko) udruživanje.

Tehnička se kultura smatra neizlučivim dijelom opće kulture, kulturnom posebnosti i svojstvom čovjeka, jer je ona nerazdvojni dio društvene intelektualnosti i kulture uopće, a time i pokretački potencijal. Tehnička kultura je stoga i razvojni resurs o kojem ovise način i stupanj korištenja svih potencijala tehnike, tehnologije i informatike za zadovoljavanje potreba građana i sudjelovanje zemlje u suvremenim **transformacijskim procesima**.

Da bismo savladali današnjicu u tehničkoj kulturi valja na trenutak razmotiti povjesnicu razvoja tehnike i znanosti i ukratko istaći važne segmente i povijesne poveznice.

Počeci se razvitka i širenja tehnike i znanosti u Hrvata vezuju za davnu prošlost, nekoliko stoljeća prije nas. Bogatu tradiciju ponajprije svjedoče prinosi brojnih Hrvatskih znanstvenika i to znanstvenika svjetskoga glasa podrijetlom sa Hrvatskog tla. Naročitu pozornost privlači ih nekolicina: Ruđer Bošković, Faust Vrančić, Marin Getaldić, Stjepan Glavač, Grgur Bučić, Đuro Pilar, Andrija Mohorovičić, Dragutin Gorjanović-Kramberger, Nikola Tesla, Lavoslav Ružička, Vladimir Prelog, Ivan Supek, i mnogi drugi.

Oni svojim otkrićima čine sam vrh tadašnje ali današnje svjetske znanosti.

Nebrojeni su hrvatski izumitelji i njihovi izumi.

Na hrvatskim prostorima okupljanje, organiziranje i djelovanje građana s ciljem promicanja tehničke kulture počinje krajem 19. i početkom 20. stoljeća.

Budući da su se znanstvene spoznaje nezadrživo širile a brojna tehnička dostignuća prodirala i u hrvatske gradove, udruge zaljubljenika u tehniku i udruge tehničkih hobista javile su se kod nas tek malo kasnije nakon tada razvijenih zemalja Zapada.

Ukratko, do drugog svjetskog rata osnovano je oko 80 takvih organizacija.

OD NARODNE TEHNIKE DO ZAJEDNICE TEHNIČKE KULTURE

Neposredno nakon Drugog svjetskog rata obnavljaju se ili osnivaju nove organizacije temeljem uvođenja novih načela, ciljeva i zadaća udruživanja i djelovanja.

Nov je pristup posljedica triju čimbenika: socijalističkog uređenja, potreba obnove i pojave novih, te promijene uloge dotadašnjih izvora znanja. Zbog dokidanja podjele društva na javni i privatni sektor, socijalistička je država preuzela sve djelatnosti u svoj upravni stroj pa je centralno programirala i upravljala tehničkom kulturom-Narodnom tehnikom.

U vremenu od 1946.-1989.godine taj je put imao tri faze razvitka: od poluvojne, preko postupnoga razvitka samostalnih organizacija ali pod kontrolom ondašnje države, pa do postupne afirmacije temeljnih principa djelovanja organizacija tehničke kulture.

Kroničari vremena i događaja zapisuju da je Narodna tehnika Hrvatske -Savez organizacija za tehničku kulturu Hrvatske osnovan 23.lipnja 1946.godine pravnim činom kada je formiran njen predak-Komisija „Tehnika i sport“ pri Glavnom odboru Fiskulturnog saveza Hrvatske.

Tijekom cijelog polustoljetnog razdoblja, na putu od Narodne tehnike do Zajednice tehničke kulture, tehnička je kultura bila razapeta između dva paralelna procesa: između unutarnje potrebe razvitka i samostalnosti tehničke (znanstvene i tehnološke) kulture i snažnih društvenih obilježja socijalističkog političkog i ekonomskog ustroja.

No istini za volju, ne postoji društvo u kojem ekonomski i politički ustroj ne utječe na razvitak organizacija u kojima se građani amaterski bave tehničkim i znanstvenim sadržajima.

Organizacija tehničke kulture morala je pratiti društvene a sada i europske i globalizacijske nagle promjene, prilagođavala se, ali počesto bila prvijenac u kreiranju tehnološke i kulturne stvarnosti.

Tehnička je kultura, slikovito rečeno, uvijek nametala svoju tehničku narav. Bila je kao rijeka u koritu društvene stvarnosti i nikad je nisu mogli ukrotiti da promijeni tok.

Ponekad su joj pobjegle visoke vode u sporedne rukavce ali su se redovito i vraćale jer ih je silina vode povlačila naprijed.

Ne smijemo zaboraviti i vrednovati, unatoč svim okolnostima, da je Narodna tehnika u konačnici preuzimala ulogu koja odgovara naravi njene djelatnosti.

U čemu se ogleda temeljni prinos Narodne tehnike razvitku tehničke kulture?

Narodna je tehnika Hrvatske tijekom svog postojanja, moramo reći s velikim respektom i uvažavanjem, pridonijela ostvarenju svojih temeljnih zadataka: sudjelovanje u odgojno-obrazovnim aktivnostima; organiziranje djelatnosti za građane koji pokazuju osobit interes za znanost i tehniku; popularizacija znanstvenih i tehničkih postignuća; okupljanje i potpomaganje inovatora; omogućivanje bavljenja građana tehničkim hobyjima i zadovoljavanje osobnih stvaralačkih interesa u slobodnom vremenu, suradnja sa djelatnicima različitih tehničkih zanimanja; organiziranje natjecanja iz različitih radno-proizvodnih aktivnosti i proizvodnog stvaralaštva. Tehnička se kultura smatrala i prakticirala i kao razvojni resurs i kao kulturni fenomen.

Nedvojbeno je da su Narodna tehnika hrvatske i njezine članice od 1946. do 1991. godine, dakle ubrajajući i Narodnu tehniku Valpovo, dale značajan prinos razvitku i unaprjeđenju tehničke kulture, tehnološkom napretku kako Hrvatske, tako i bivše općine Valpovo, poboljšanju kvalitete života građana, povećanju ukupne hrvatske nacionalne duhovne intelektualnosti a time i sveukupnom gospodarskom, kulturnom i znanstvenom razvitku Hrvatske.

Onih koji bi se mogli sjećati samih početaka organiziranog djelovanja tehničke kulture u našem kraju, nažalost većine nema više među nama. Bogu hvala imamo jedinog živućeg svjedoka u imenu Josipa Kovača, rođenog 1921., prvog osnivača i tajnika Narodne tehnike Belišće. Puno nam je pomogao u tumačenju prvih početaka osnivanja Narodne tehnike. On je vezan uz kolica. Sve vas pozdravlja.

Mi slijednici njihova rada i djelovanja koristimo pisane dokumente i njihove usmene poruke koje se prenose na sadašnje i dolazeće generacije. Temeljem sadašnje istraženosti, prve organizirane udruge u amaterskim su se specijalnostima na našim lokalnim prostorima pojavile relativno kasno. Tehničke aktivnosti se nisu pojavile u jednom trenutku, na dugme. Naravno da je bilo bezbroj uspješnih pojedinaca, događanja i zapaženih rezultata koji su bili presudni za kasnija organizirana udruživanja. Stoga mi uzimamo jedan okvir službeno pravnih događaja.

Prvi organizirani ali i legalizirani oblik u tehničkoj kulturi u bivšoj Valpovštini bilježimo 1948. godine, kada je osnovan Tvornički odbor Narodne tehnike Belišće. Ta je činjenica u potpunosti logična. Tehnika i tehnička kultura, stvarala je svoje organizirane oblike, tamo gdje je utemeljena industrija. Takvo organiziranje dogodilo se prvo u industrijskom Belišću. Prvi predsjednik Tvorničkog odbora Narodne tehnike Belišće bio je Franjo Lacković, a prvi tajnik Josip Kovač.

Ovdje želim javno reći i naglasiti da pisani dokumenti govore da je još dvije godine prije službene verifikacije došlo do velike popularizacije tehnike, prije svega kajakaštava, organiziranje tečaja samogradnje čamaca ali i osnivanja drugih važnih društava u Belišću. Njihovo postojanje je zabilježeno, nije službeno verificirano odnosno legalizirano jer se nakon Drugog svjetskoga rata u novostvorenoj bivšoj državi Jugoslaviji, uspostavljala nova institucionalna organizacija pokreta „Tehnika narodu“ na razini države, republika, općina. Proceduralno su se osnivale više razine Narodne tehnike, prema nižim. To je trajalo.

Kronika osnivanja udruga:

1946.- Republikanska komisija "Tehnika i sport" pri Glavnom odboru
Fiskulturnog saveza Hrvatske

1948.- Narodna tehnika Hrvatske-povijesni slijednik Republikanske komisije

1948.-Gradski odbor Narodne tehnike Osijek

1948.- Tvornički odbor Narodne tehnike Belišće/ OSNIVAČI: Zoran Mavričić, Antun Truhar, Ante Ruljanič, Milenko Keča, Andrija Holjevac, Josip Kovač (prvi tajnik), Franjo Lacković (prvi predsjednik)

1949.- Pomorsko-Brodarsko društvo „PRVI MAJ“, Narodna tehnika Belišće

Razdoblje od 1950.-1960. godine, karakterizira organiziranje sadržaja u okviru društva i klubova tehničke kulture, pa bilježimo osnivanje:

1950 - Klub foto i kino amatera Valpovo

1957. - Učenička zadruga „I. L. Ribar" OŠ Valpovo

1957. -Foto-klub Belišće

1957. - Auto moto društvo „Radnik" Belišće

1957. - Radio klub Belišće

1958. - Auto-moto društvo „Valpovo“

1958.- Pododbor Saveza strojara, strojovođa i ložača Belišće

1959. - Radio klub „Nikola Tesla" Valpovo

1959. - Društvo strojarskih inženjera i tehničara Belišće; kasnije Društvo strojarskih i elektrotehničkih inženjera i tehničara Belišće

Šezdesetih godina interes za tehničku kulturu izražen je u radnim organizacijama i školama, te se osnivaju:

- 1965.- Pomorsko-Brodarsko društvo „PRVI MAJ“ mijenja ime u Kajak klub Belišće
- 1963. - Društvo kemijskih inženjera i tehničara „Društvo kemičara i tehnologa Belišće“
- 1967. - Klub mladih tehničara „Nikola Tesla“ OŠ Valpovo
- 1969.-Kino klub Valpovo

Sedamdesetih dolazi do stagniranja u tehničkoj kulturi, a očituje se u smanjenom interesu pojedinaca, zbog neriješenog statusa, načina financiranja i prostora za rad.

- 1970. - Klub mladih tehničara OŠ Belišće
- 1970. – Omladinski klub tehnike „14.travanj“ Valpovo pri SŠC u Valpovu, 1. osnivanje)
- 1974. - Društvo energetičara Belišće
- 1978. - Foto kino klub „FOK“ Valpovo

Početak osamdesetih godina otvorena je novija povijest u razvitku tehničke kulture.

Ovo je razdoblje nama najbliže jer smo većina nas bili svjedoci vremena i događanja i svako bi mogao pričati svoju priču kao fragment jednog vremena.

U razdoblju od 1981.-1990.godine dolazi do postupne afirmacija temeljnih principa djelovanja tehničke kulture i prirodnijeg profiliranja koje je omogućeno raskidom protunaravnih kontrolnih i upravnih funkcija nad organizacijom udruga. Aktivnosti su usmjerene na konačno rješenje financiranja, a time i statusa, i to osnivanjem Interesne zajednice za tehničku kulturu općine Valpovo 1981. godine. Bilo je to vrijeme Narodne tehnike u fazi „samoupravnog modela“ javne politike tehničke kulture.

U kombinatima našega kraja, naročito u Kombinat u „Đuro Salaj“ Valpovo i SOUR Kombinat u Belišće, sazrijevala je potreba u poticanju i stimuliranju inventivne djelatnosti u svim područjima tehnike i tehnologije proizvodnih procesa. Tadašnje rukovodstvo bilo je misaono ispred vremena, prepoznalo je ulogu pojedinaca amatera inovatora i primjene pameti vlastitih zaposlenika kao temeljem napretka u tehnološkom razvitku.

U SOUR Kombinat u Belišće, u cilju prevladavanja defekata socijalističkog društva i poticanja inventivnog rada, kreiran je model utvrđivanja ekonomske učinkovitosti i sustav nagrađivanja inventivnog rada.

Postojala je služba za inovacije i pravilnikom usvojen sustav vrednovanja i nagrađivanja.

Od tada bilježimo nove programe kroz djelatnosti udruga:

- 1981. -Društvo inovatora općine Valpovo
- 1981. - Astronomsko društvo „Sirius“ Valpovo
- 1981. - Foto kino klub „Spektar“ Ladimirevci
- 1982. - Omladinski klub tehnike „14. travanj“ Srednje škole u Valpovu , 2. osnivanje)
- 1984.- Društvo izumitelja i autora tehničke kulture općine Valpovo
- 1987. -Društvo izumitelja i autora tehničkih unapređenja SOUR Kombinata Belišće
- 1988.-Savez izumitelja i autora tehničkih unapređenja Općine Valpovo
- 1988.-Društvo izumitelja i autora tehničkih unapređenja Kombinata „Đuro Salaj“ Valpovo

PREOBRAZBA TEHNIČKE REPUBLICI HRVATSKOJ

U kolovozu 1991., kada su prve neprijateljske granate pale u dvorište Belišća, Valpova, i prigradskih naselja, u trenutku se sve promijenilo.

Novonastale okolnosti, silom vremena i silinom okolnosti, po prirodi stvari, dodijelile su nam nove uloge:

Jednima, ulogu vojnika s puškom u ruci u obrani napadnute nam domovine;

Drugima, ulogu bez puške, ali za kormilom energetskih i proizvodnih postrojenja u rukama kao oružjem mira u borbi za goli opstanak.

Na početku rata posebice, a naravno i kasnije, klubovi i udruge dali su značajan doprinos u opremi, stručnoj podršci i ljudskim resursima. Recimo samo kao izdvojenu činjenicu da je u Domu tehnike bilo jedno od sjedišta hrvatske vojske.

Po prirodi stvari, rad udruga i klubova tih je ratnih devedesetih bitno smanjen a neki su i prestali s aktivnim radom.

Promjene društvenog, političkog i gospodarskog sustava, koje su po svojoj naravi i dosegu tektonske, te agresija na Republiku Hrvatsku, izazvali su značajne promijene u programskim aktivnostima, broju udruga, članstva i motiviranju mladih.

To je bilo vrijeme kada smo tehničku kulturu u Valpovštini doslovce dizali iz pepela. U društvu, na razini države, tada je vladala dezorijentacija, postojala su različita mišljenja; kako i kamo s tehničkom kulturom.

Jedan od bitnih ciljeva u tehničkoj kulturi bio je baštiniti ono stvoreno, ono što je nedodirljivo ali u njene sastavnice utkati i demokratske standarde i skrb o nacionalnom identitetu. Na tim je osnovama Narodna tehnika Hrvatske prekinula s političkim patronima minulog socijalističkog sustava, 8. listopada 1991. i na razini države Hrvatske donijela Odluku o raskidanju svih odnosa s Narodnom tehnikom Jugoslavije kojom je formalizirala stvarne odnose od sredine 1990. godine.

Konačno, 3. srpnja 1992. Hrvatska je objelodanila program svekolike i sveukupne preobrazbe udruga i djelatnosti tehničke kulture preobrazbom Narodne tehnike u Hrvatsku zajednicu tehničke kulture.

Republika Hrvatska jedina je država raspadom Jugoslavije koja je formalizirala i ozakonila tehničku kulturu kroz oblik nacionalne udruge tehničke kulture.

Od samih početaka agresije na Republiku Hrvatsku većinski potencijal tehničke kulture sudjelovao je u obrani slobode, nezavisnosti hrvatskog naroda i suvereniteta Republike Hrvatske.

Tehnička kultura u tadašnjoj Valpovštini našla se u nezavidnoj, gotovo ne rješivoj situaciji; u organizacijskom, financijskom, kadrovskom i svakom drugom smislu.

Da bismo stvorili današnju organizaciju tehničke kulture valjalo je glave skupa i zasukati rukave. Mnogi su odmahivali rukom.

Pobjeći, otići od izazova je bilo lako, ostati i preuzeti odgovornost je bio znak odrastanja i odgovornosti. Bježanjem mijenjamo ambijent, ali nenaučena lekcija ostaje i treba sačekati tek novu priliku. Iskustvo drugih gradova je pokazalo da nakon gašenja zadnjeg plamika tehničke kulture, cijelo ognjište je bilo ugašeno.

Na lokalnoj razini razmrmljenost udruga s tendencijom gašenja još postojećih. Novac za tehničku kulturu je nedostajao, nije bilo obećavajućih izvora financiranja.

Nakon godina mukotrpnog amaterskog rada, pobijedila je ljudska pozitivna sinergija i ljudska veličina.

Preustrojavanje i formiranje novih udruga započelo je donošenjem Zakona o tehničkoj kulturi 1993. godine. Početkom 1994. godine formirana je zajednica tehnike kulture Valpovo.

Osnivaju se nove udruge i klubovi:

1991. - Auto-moto društvo „Valpovo“ mijenja naziv u Auto klub „ Valpovo“

1992. - Narodna tehnika Hrvatske preimenovana u Hrvatsku zajednicu tehničke kulture - krovnu udruhu tehničke kulture u Hrvatskoj

1993.-Informatička škola „Page“

1994. -Narodna tehnika Zajednice općina Osijek preimenovana u Zajednicu tehničke kulture Osječko-baranjske županije

1994. -Narodna tehnika općine Valpovo preimenovana u Zajednicu tehnike kulture Valpovo

1994. - Informatički klub „HAL“

2001. -Astronomsko društvo „Anonymus“

2002.- Informatička škola „Page“ prerasta u Ustanovu za informatičko osposobljavanje

2002. -Fotoklub Valpovo

2003. -Moto klub “Akira“ Valpovo

2003. - Kajak kanu klub „Sveta Ana“ Bistrinci

2004. -Biciklistički klub Darkwood Belišće

2005.-Biciklistički klub Valpovo

2005 -Auto-moto karting klub Valpovo

2005.-Udruga korisnika bežičnih mrežnih sustava VIRELESS-VALWI Valpovo

2013. - Zajednica tehničke kulture Valpovo dopunjava naziv u Zajednica tehničke kulture Valpovo-Belišće

Tijekom svog dugog puta mnoge su se udruge gasile a nastajale nove. Danas ih je 9aktivnih.

Rad i djelovanje organizacije tehničke kulture od osnutka do danas, bez obzira na svoje vanjske različitosti, u svojoj biti ima zajedničku poveznicu i zajednički cilj.

Sličnosti i razlike između nekada i sada naravno postoje. Tehnička kultura je prolazila dug put svoje opstojnosti, oblikovanja i prilagođavanja društvenoj stvarnosti.

Zajednica tehničke kulture je oduvijek opravdavala suštinu svog imena. Imala je svojih radosti i tuga. Bila je i ostajala ostala svoja-i tehnička i kultura.

Udruge tehničke kulture znakovito su pridonijele izražavanju, razvoju i potvrđivanju sklonosti i sposobnosti, znanja i vještina važnih za svagdašnji život i rad, profesionalnom usmjeravanju, osposobljavanju ili stjecanju dodatnog znanja i vještina, poticanju i formiranju inventivnosti, poduzetništva i racionalnog pristupa stvarnosti, te ostvarivanju prava čovjeka na slobodno interesno (nestranačko) udruživanje. Mi ne kažemo da smo stari 70 godina.Mi kažemo da smo iskusni 70 godina.

SVI NAŠI PREDSEDNICI I TAJNICI

PREDSEDNICI OVNT/ ZTKV od 1970.

16	GORAN KURTOVIĆ	2014. - 2018.
15	DRAGAN MILEC	2010.- 2014.
14	DRAGAN MILEC	2006.- 2010.
13	DRAGAN MILEC	2002.- 2006.
12	MARIN BEREČIĆ	1998.- 2002.
11	MARIN BEREČIĆ	1994.- 1998.
10	MARIN BEREČIĆ	1991.- 1994.
9	IVAN TONKOVIĆ	1989.- 1991.
8	MILAN ŠAMADAN	1985.- 1989.
7	MIROSLAV TEUFEL	1984.- 1985.
6	MARIN BEREČIĆ	1982.- 1984.
5	MIRKO STANIĆ	1981.- 1982.
4	BRANKO RUŽMAN	1980.- 1981.
3	PETAR SLAVUJAC	1976.- 1980.
2	PETAR SLAVUJAC	1974.- 1976.
1	STJEPAN MIJATOVIĆ - BAJICA	1970.- 1974.

TAJNICI:

4. **DRAGAN FRANCUZ (1999. -2018.)-ZTKV,**
3. **JOSIP GETO (1976.-1999.)- OVNTV, ZTKV**
2. **PERO JAVOROVIĆ (1974.-1976.)-OVNTV**
1. **PETAR SLAVUJAC (1970.-1974.)-OVNTV**

Kako je danas ustrojena Zajednica Tehničke kulture Valpovo i koji su naši sadržaji?

UDRUGE TEHNIČKE KULTURE

Zajednica tehničke kulture Valpovo, velika je obitelj koju danas čine 9 udruga tehničke orijentacije. Udruge su registrirane uglavnom u Belišću i Valpovu.

Udruge i njeni istaknuti članovi uživaju veliki ljudski i stručni autoritet u svojim sredinama. One su samostalne, autonomno kreiraju svoje programe i zasebne su pravne osobe.

Zajednica tehničke kulture krovna je organizacija koja organizacijski i stručno okuplja ovaj potencijal znanja.

U dolazećem razdoblju težimo u smjeru zajedničke odluke kao prekretnicu u budućem radu da sve članice tehničke kulture, osim organizacijski i fizički budu pod jednim krovom.

Gradnjom novoga Doma tehnike bi se ostvarila zamisao da je Dom tehnike stjecište svih tehničkih znanja i ljudskih resursa na jednom mjestu.

Lokalna zajednica izuzetno razumije pozitivnu ulogu tehničke kulture u cjelokupnom društvenom životu naše globalizacijske svakidašnjice. Naglašavaju prinos udruga tehničke

kulture, hvale značaj konstruktivnog djelovanja kao: uvaženog čimbenika, kao kulturni kapital, kao umni resurs bez kojeg nije realno uključivanje lokalne zajednice i cijelog hrvatskog društva i gospodarstva u suvremene razvojne procese .

Dakle podrška postoji, suradnja je odlična.

Tehnička kultura je društvena kategorija i društvo po formaciji mora biti bar suodgovorno za njenu sudbinu.

Ljudski potencijal

Ljudski resursi općenito a imenom i prezimenom konkretna osoba, kao pojedinac ili kao dio snažnog kolektiviteta kroz udrugu ili radnu organizaciju, nosili su i nose tehniku, tehničku kulturu i sav tehnološki napredak na svojim krilima.

Uspjesi u organizacijama, udrugama tehničke kulture Valpovo-Belišće, postignuti su dobrovoljnim radom, nebrojenih amatera i volontera te zalaganjem malobrojnog profesionalno zaposlenog osoblja. Stručnjaci svih profila i grana tehnike i tehnologija, uvaženi su stručnjaci na svoji radnim mjestima i istaknuti znanstvenici u lijepoj našoj ali i diljem svijeta.

Nadamo se da će se neki nadareni kroničari vremena i događaja odvažiti pisati o tehničkoj kulturi i vrijednim pojedincima koji su možda danas bezimni a pisana riječ će ih trajno imenovati i vrednovati jer oni to svojim djelom i osobom zaslužuju.

Zajednica tehničke kulture Valpovo-Belišće učlanjena je u Zajednicu tehničke kulture Osječko-baranjske županije i bitan je činilac u suradnji i stvaranju novih organizacijskih, tehničkih i intelektualnih svojina.

Zajednica tehničke kulture Valpovo Belišće učlanjena je u Hrvatsku zajednicu tehničke kulture. Imamo dobru suradnju koju svakim danom unaprjeđujemo. Dragan Milec je dva mandata bio dopredsjednik HZTK.

Hvala HZTK i aktualnom predsjedniku prof. Ivanu Vlaniću na pokroviteljstvu ovog obilježavanja 70 godina organiziranog rada i djelovanja Zajednice tehničke kulture Valpovo-Belišće. Od srca se zahvaljujemo.

INFORMATIČKA ŠKOLA „PAGE“

U suvremenom društvu znanja, osobno produktivan pojedinac jest onaj koji zna kako učiti. Pojedinac koji zna kako učiti, osposobljen je za kvalitetan i kompetetan život. Te se vještine i sposobnosti stječu ne samo kroz formalno obrazovanje, nego i kroz cjeloživotno učenje u obliku informacijskog opismenjivanja. Kako živimo u svijetu brzih tehnoloških promjena, u kojem proizvodimo znanja više nego ga možemo asimilirati, znanje počiva van pojedinca, organizirano na način da je dostupno svima koji imaju vještine pronalaženja, vrednovanja, organiziranja i odabiranja informacija, te naposljetku integriranja u postojeće znanje. Informacijski pismena osoba, najkraće rečeno jest ona koja je naučila kako učiti. Prepoznaje svoju potrebu za informacijom, zna kako je i gdje pronaći, zna kako integrirati novu informaciju u svoje postojeće znanje, kako je koristiti i dati drugima na korištenje.

To je bio povod osnivanja Informatičke škole u Valpovu 1993. godine. Osnovana je pri Zajednici . Ovisno o zakonskim regulama mijenjala je ime: prvo se zvala Informatička škola „Page“ potom Informatička Ustanova „Page“, ponovno Informatička škola „Page“. Bez obzira na ime, ta informatička dama, uvijek je bila odjevena u najnovije informatičko ruho svjetske razine. Presvlačila se u novo ruho tempom kakvog je diktirao svjetski informatički napredak i postavljao standarde najnovijih generacija informatičke tehnologije i tehnike. Naučila je

mnoge prvim slovima i koracima informatičke pismenosti. Družila se s najboljim predavačima informatike i zajedno su stvarali nove informatički pismene generacije. Ona je i danas vrlo aktivna, prenosi znanje kao i prvoga dana, ali obogaćeno za znanja robotike. Hvala našoj učiteljici, zaslužuje skulpturu u dvorištu Doma tehnike u Valpovu.

CENTAR TEHNIČKE KULTURE

U radionicama i kabinetima Centra tehničke kulture kroz nastavni program tehnike i informatike sadržanih u 70 školskih sati, osposobljava se oko 100 mladih školskog uzrasta godišnje. Više od 700 učenika prođe radionice u trajanju od 2 do 20 školskih sati. Zainteresiranost je dvostruka ali zasad nema sredstava ali ni dovoljno opremljenog prostora za proširenje.

Programe provode kompetentni, kvalificirani i stručno osposobljeni mentori:

Zvonimir Hajnc, Bojan Fuderer i Davor Milošević – modelarstvo, raketarstvo

Goran Kupčerić i Dragan Francuz – fotografija

Marijan Antolović i Tomislav Kudeljnjak – elektronika, robotika

Ponudeni su programi iz slijedećih područja: informatika, fotografija, raketarstvo, modelarstvo, elektronika-robotika, dronovi i 3D printeri.

Rezultati su izuzetni. Imamo pobjedničke timove u Hrvatskoj i u Svijetu.

Bez ambicije da ovom prigodom izdvajam pojedince, iako to zaslužuju, ponosno naglašavam da medalje i priznanja pobjedničkih rezultata na gradskim, županijskim, državnim i svjetskim takmičenjima svake godine ponovno i sve više ukrašavaju vitrine Doma tehnike.

To je na ponos njima, roditeljima, tehničkoj kulturi ali i našim gradovima jer je to jedan od načina pronosnja imena Valpova, Belišća i Hrvatske.

Još prije desetak godina komunicirajući sa svjetskim svijetom tehnike, prepoznali smo da je svijet tehnike krenuo strelovito u budućnost. Prepoznali smo vrijeme eksplozije nove tehničke i tehnološke revolucije. Tražili smo način kako krenuti istim korakom. Hrvatska nije disala u istom ritmu. Naša zajednica uvijek je bila bar korak ispred.

Recimo činjenicu da je hrvatsko obrazovanje tek ove, 2018. stidljivo uvelo informatiku u osnovne škole.

Onda nagli preokret.

Počelo je prije nešto više od četiri godine, dakle 2014.

Objavio je na društvenoj mreži da dijeli besplatnu informatičku opremu svima koji žele raditi s djecom. Nije imao neki veliki razlog. Htio je samo pomoći. Uskoro se javio jedan profesor. Pa jedna, druga, treća škola. Donirao je opremu svakome tko je tražio. Javila se i Zajednica tehničke kulture Valpovo-Belišće. Vidio je da postoji želja pa je otišao korak dalje. Osnovao je Institut za razvoj tržišta rada i Institut za razvoj i inovativnost mladih(IRIM), pokrenuo robotičku ligu, učio djecu programiranju i podijelio još više opreme. Želja mu je stvoriti naciju digitalnih stvaralaca. Započeo je revoluciju. Pokret Croatian Makers (hrvatski stvaraoci) došao je do 80.000 djece u Hrvatskoj kojima nizom projekata nudi priključak do suvremenosti. On je dr.sc. Nenad Bakić, investitor i poduzetnik, te ujedno lice hrvatske STEM revolucije.

Pojavio se BBC micro: bit,kao temelj za razvoj novih digitalnih kompetencija, a mi smo imali sreću. No, kaže se i "sreća dolazi onome tko je na nju spreman".

Od tada nije ništa kao prije.

'Budućnost je stigla, samo nije ravnomjerno raspoređena!' Već duže nam je cilj dovođenje tehnologije u škole i obitelji.

KRATKI TIJEK POVIJESTI LOKALNE STEM EVOLUCIJE

2014. - ROBOTIKA ZA 8. RAZREDE

Nastavlja se dugogodišnja suradnja OŠ Matija Petar Katančić Valpovo, OŠ Ivana Kukuljevića Belišće i Zajednice tehničke kulture Valpovo-Belišće.

Osmoškolci su učili o osnovama robotike, programiranju robota i sučeljima koja se koriste za upravljanje robotskim (automatskim) sustavima.

2015. DONACIJA ZA ROBOTIČARE

Radionica elektronike-robotike najtraženije su radionice u Domu tehnike Valpovo, za sve učenike od 5. do 8. razreda. Institut za razvoj i inovativnost mladih iz Zagreba je nakon nekoliko kontakata i upoznavanja sa aktivnostima u radionici elektronike-robotike odlučio pomoći mladim robotičarima. Na adresu ZTK Valpovo-Belišće stiglo je deset kompleta Arduino starter kit with RFID.

2016. DONACIJA mbot EDUKACIJSKIH STEM ROBOTA

Zajednica tehničke kulture Valpovo-Belišće, OŠ Valpovo i OŠ Belišće sudjelovali su na raspisanom natječaju za donaciju robota Croatian Makers lige. Uz doniranu opremu (15 komada mBota) Zajednica i škole su se obvezale odraditi određeni edukacijski program s djecom, te natjecanja robotima na svom području.

ZTK Valpovo-Belišće dobila je prošle godine od istih donatora deset kompleta Arduino.

2017. DONACIJA MICROBIT

ZTK VALPOVO-BELIŠĆE je dio promjene – STEAM EVOLUCIJA!

(Engleski pojam **STEM** je zapravo akronim sastavljen od riječi science, technology, engineering i mathematics (znanost, tehnologija, inženjerstvo i matematika).

Da je informatika, elektronika i robotika dobro poznata u radionicama Centra tehničke kulture zna već svako dijete. Zahvaljujući IRIM-u., dio smo BBC micro:bit - STEM revolucije.

U Dom tehnike stiglo je 20 microbit kompleta, a našim partnerima OŠ Valpovo i OŠ Belišće stigla je ista količina.

2018. DONACIJA Raspberry Pi

Nakon prve nabavke Raspberry Pi 2015. godine (2 kom - donacija IRIM-a), 2018. godine Savez robotičara održava radionicu robotike sa Raspberry Pi sučeljem za nadarene učenike osnovne i srednje škole, te nastavnike tehničke kulture iz Valpova i Belišća. Donirali su nam tri kompleta Raspberry Pi.

PRIZNANJA I NAGRADE

Tijekom rada i djelovanja bilo je mnoštvo priznanja. Vrijedni pojedinci i udruge vlasnici su brojnih priznanja, od najmlađih do najstarijih. Mogli bismo izdati posebnu knjigu s popisima na tisuće priznanja na svim razinama: zajednice, gradova, županije, Republike Hrvatske,

Svijeta. U monografiji koja se intenzivno priprema, na stranice knjige, nastojat ćemo uvrstiti što više imena, uspjeha pojedinaca i udruga. Oni to zaslužuju.

Nabrojat ćemo samo najveće uspjehe:

- Međunarodna izložba dječjeg likovnog stvaralaštva Lidice za autore mlađe od 16 godina. ZTKVB sudjeluje u ovoj izložbi s fotografijama od 2003. godine. Do sada je u ZTK Valpovo-Belišće stigla 28 diploma za pojedinačne radove i 4 „Ruža Lidica“ (ZTK Valpovo, CTK Valpovo, Danijel Jovinac i Petar Čvagić).
- Državni prvaci u fotografiji: Juraj Jurlina, Ana Francuz i Bruno Špoljarić. Državni prvak u modelarstvu: Benjamin Crnčan.
- Godišnje državne nagrade HZTK dobili su: ZTKVB, Dragan Francuz, Dragan Milec
- Fotoklub Valpovo dobio je državnu titulu tri puta, kao najbolji fotoklub u Republici Hrvatskoj

U vrijeme organizacije Narodne tehnike najvišu nagradu Republike Hrvatske primili su:

1. SOUR Kombinat Belišće
  2. Josip Geto
- U vrijeme organizacije Hrvatske zajednice tehničke kulture najvišu nagradu u Republici Hrvatskoj za tehničku kulturu „Faust Vrančić“ primili su:
    1. Filip Kljajić
    2. Dragan Francuz
    3. Dragan Milec
    4. AD „Anonymus“
    5. Fotoklub Valpovo
    6. Zajednica tehničke kulture Valpovo-Belišće
    7. Zvonimir Hajnc

NA KRAJU SE NAMEĆE PITANJE: „KAKVA JE BUDUĆNOST ZAJEDNICE TEHNIČKE KULTURE VALPOVO“?

Zajednicu tehničke kulture u budućnosti vidim i promišljam kao ikonu slavonskog hrasta, slikovito rečeno: jaka korijena, snažno deblo, duge i savitljive grane, zdrav list i obilje žira.

Hvala vam lijepa i vidimo se nekom drugom prigodom!

Dragan Milec

Počasni predsjednik Zajednice tehničke kulture Valpovo-Belišće